

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра слов'янської філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного
факультету

Свгенія ЧЕКАРЕВА

“ 27 ” червня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
Історія літератури та мистецтва

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 033 Філософія

освітня програма Філософія

спеціалізація _____

вид дисципліни вибіркова

факультет філософський

2024–2025 навчальний рік

“26” червня 2024 року, протокол № 15

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Бабай Павло Миколайович, кандидат філологічних наук, доцент закладу вищої освіти.

Програму схвалено на засіданні кафедри слов'янської філології
“20” червня 2024 року протокол № 15

Завідувач кафедри _____ Людмила ПЕДЧЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної) програми
(керівником проєктної групи) «Філософія»

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Філософія»,

Гарант освітньо-професійної програми «Філософія»,

_____ Перепелиця О. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з методичною комісією філософського факультету

Протокол від “23” червня 2024 року № 10

Голова методичної комісії

_____ Голіков С. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія літератури та мистецтва» складена відповідно до

освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 033 – Філософія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Історія літератури та мистецтва» полягає у підготовці фахівців (в тому числі іноземних), здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лінгвістики, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме у вивченні основних понять теорії та історії літератури; основних закономірностей та етапів розвитку світової літератури та мистецтва; основних напрямів, течій, стилів, жанрів в літературі та мистецтві; специфіку художніх систем видатних письменників; сучасні підходи до аналізу художніх творів; у формуванні загальних і фахових компетентностей.

Загальні компетентності

- ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації.
- ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності

- ФК 1. Здатність використовувати у професійній діяльності знання традиційних і актуальних проблем філософії та філософських дисциплін.
- ФК 2. Здатність аналізувати актуальні проблеми сучасності, використовуючи гуманітарні, суспільно-історичні знання.
- ФК 3. Здатність застосовувати в професійній діяльності різні методи наукового і філософського дослідження.

- ФК 4. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики, використовувати методи і прийоми логічного аналізу тощо.
- ФК 5. Здатність організовувати та брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.
- ФК 6. Здатність використовувати прийоми і методи усного та письмового викладу базових філософських знань.
- ФК 7. Здатність реферування і анотування наукової та філософської літератури (у тому числі іноземною мовою).
- ФК 8. Здатність користуватися у процесі педагогічної діяльності знаннями в області філософії, ґрунтуючись на засадах сучасного наукового та гуманітарного знання.
- ФК 9. Здатність використовувати знання методик організації та здійснення навчального процесу, застосовувати їх у педагогічній діяльності.
- ФК 10. Здатність планувати, організовувати та проводити культурно-виховну роботу, усвідомлюючи сенс філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури.
- ФК 11. Здатність використовувати базові філософські, гуманітарні знання в процесі консультування із суспільно-політичних, етичних, ідеологічних проблем.
- ФК 12. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.
- ФК 13. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія літератури та мистецтва» є:

- оглянути основні поняття теорії та історії літератури та мистецтва; основні закономірності та етапи розвитку світової літератури та мистецтва;
- вивчити основні напрями, течії, стилі, жанри в літературі та мистецтві; специфіку художніх систем видатних письменників, митців;
- засвоїти сучасні підходи до аналізу художніх творів.

1.3. Кількість кредитів: денна форма навчання – 3 кредити;

1.4. Загальна кількість годин: денна форма навчання – 90 годин;

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	3-й
Лекції	

32 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
42 год.	86 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

У разі викладання дисципліни у малочисельній групі кількість годин, відведених на лекції, практичні, семінарські та лабораторні заняття скорочується до 70% від вказаних у таблиці 1.5., а кількість годин самостійної роботи відповідно збільшується.

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких програмних результатів навчання:

ПРН2) Демонструвати знання основних філософських концепцій, базових категорій, понять

філософії, розуміючи розмаїття та специфіку філософських дисциплін, застосовуючи

загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

ПРН3) Володіти різними методами наукового й філософського дослідження, методами й прийомом логічного аналізу.

ПРН4) Уміти застосовувати методики і форми організації та здійснення навчального процесу.

ПРН5) Володіти основними формами та методами проведення культурно-виховної роботи.

ПРН6) Мати спроможність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, бути готовим до безперервного та актуального навчання.

ПРН7) Уміти застосовувати знання на практиці в науково-освітньому процесі й різних сферах життєдіяльності.

ПРН8) Уміти проводити самостійні філософські дослідження в поєднанні з умінням працювати в команді.

ПРН9) Діяти на основі етичних мотивів, академічної доброчесності, з урахуванням

соціальної відповідальності, громадянських зобов'язань та правил безпеки життєдіяльності.

ПРН10) Бути критичним і самокритичним, критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

ПРН11) Мати навички коментування літератури з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики, написання філософських текстів, здійснення дослідницької діяльності на базі критичного аналізу традиційних та сучасних філософських проблем, написання кваліфікаційної роботи за рівнем підготовки «Бакалавр».

ПРН12) Мати навички підготовки навчально-методичного забезпечення учбового процесу, проведення лекційних та семінарських занять з філософських дисциплін, організації самостійної роботи студентів.

ПРН13) Бути спроможним до організації та проведення заходів культурно-вихованого

спрямування, пропагування та популяризації досягнень сучасної філософської думки серед різних соціально-професійних верств населення.

ПРН14) Бути спроможним до критичної оцінки і прогнозування суспільно-політичних і культурних подій і явищ на підставі належного обсягу соціально-гуманітарних і професійно-філософських знань, надання консультативних послуг державним установам та громадським організаціям.

ПРН15) Бути спроможним до ефективної та плідної комунікативної взаємодії з філософською, науковою спільнотою, використовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН16) Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Література та мистецтво в системі культури

Предмет, структура, мета та завдання курсу.

Поняття художнього образу. Література як пізнавальна діяльність. Література як створення естетичних цінностей. Література як образно-емоційний вияв творчості.

Види мистецтва, їх походження та класифікація. Місце і роль літератури на різних етапах розвитку мистецтва.

Взаємодія мистецтва з іншими сферами духовного життя та діяльності (релігією, філософією, історією та ін. науками).

Тема 2. Від міфу до фольклору та літератури

Теорії міфу. Структура, типологія та функції міфу. Від міфу до фольклору (казка, героїчний епос, легенда, переказ та ін.).

Літературні роди та жанри. Подальша взаємодія міфа, фольклора та літератури.

Поняття літературного процесу. Основні етапи історичного розвитку європейського мистецтва та літератури. Творчий метод, напрям, течія, школа в літературі та мистецтві.

Синкретизм первісного мистецтва. Живописні зображення у печерах

Альтаміра (Іспанія), Ляско, Шове (Франція). Витоки архітектури: мегаліти.

Особливості світосприймання стародавніх єгиптян: релігія, магія та міфологія.

Сталість канону в зображенні людини. Своєрідність месопотамської культури.

Тема 3. Література Античності (X ст.до н.е. – V ст.н.е.): специфіка, періодизація, жанрово-родова система

Міфологія Давньої Греції та Риму. Архітектура та скульптура.

Від міфу до епосу (Гомер, Вергілій). Походження та розвиток трагедії (Есхіл, Софокл, Еврипід), комедії (Аристофан, Плавт); організація театральних вистав.

Лірика (Сапфо, Анакреонт, Горацій, Катулл). Формування прозаїчних жанрів (історіографія, біографія, буколіка, ідилія, метаморфози та ін.). Ораторське мистецтво (Перікл, Демосфен, Цицерон). Філософія та естетика (Платон, Аристотель). Мистецтво Кріту. Кносський палац. Фрески.

Мистецтво Давньої Греції. Архітектура. Ордерна система. Видатні скульптори доби розквіту (Мірон, Фідій, Поліклет).

Образотворче мистецтво Давнього Риму. Архітектура. Скульптурний портрет.

Тема 4. Література Середньовіччя (V —XV ст.)

Перебудова всієї європейської культури в результаті поширення християнства. Біблейсько-євангельські ідеї, образи та мотиви в літературі та мистецтві.

Архітектура, скульптура, живопис (готичний і романський стилі).

Система жанрів середньовіччя: героїчний епос, агіографія, літургічна поезія та ін.; народна „сміхова” культура та лірика вагантів; куртуазна лірика та лицарський роман.

Література та мистецтво Київської Русі: проблематика, система жанрів та стилів. «Слово о полку Ігоревім»: історична основа та художній світ. Мистецтво Візантії. Архітектура як відображення християнського світогляду. Собор Святої Софії в Константинополі. Монументальне мистецтво Візантії. Фрески. Мозаїки. Іконопис.

Романське мистецтво. Етапи: становлення стилю (сер. X – сер. XI ст.) і зріла романика (2-га пол. XI–XII ст.). Архітектура. Скульптура.

Готика (XII-XVI ст.). Походження, основні риси, стильові ознаки, періодизація. Готичний храм (собор Паризької Богоматері, собор Нотр-Дам в Реймсі, собори м. Фрайбург, Кьольн).

Тема 5. Література Відродження (XIV– XVI ст.)

Основні тенденції розвитку філософської думки та мистецтва епохи Ренесансу.

Специфіка проблематики та жанрової поетики лірики (Петрарка, Данте), «Божественної комедії» Данте, новел (Боккаччо), романів (Рабле, Сервантес), драматургії (Шекспір, Лопе де Вега). Відродження античності. Відкриття світу і людини. Проторенесанс в Італії, Джотто (1266/76-1337).

Раннє Відродження. Правління Медичі. Архітектура: Філіппо Брунеллескі (1377-1446). Скульптура: Донателло (бл.1386-1466), Верокьо (1435-1488).

Живопис С. Ботічеллі (1445-1510). Леонардо да Вінчі (1452-1519). Рафаель Санті (1483-1526). Мікеланджело Буанаротті (1475-1564). Живопис Венеції: Джорджоне (1477-1510). Тиціан (1476-1576).

Особливості південного та північного Відродження.

Тема 6. Література XVII ст.

Філософські основи та естетика художніх напрямів західноєвропейської літератури: маньєризм, бароко, класицизм.

Специфіка бароко в літературі (Кальдерон, Тирсо де Моліна та ін.).

Теорія і художня практика класицизму в літературі: трагедія (Корнель, Расін), комедія (Мольєр).

Особливості світовідчуття, поетики, функцій українського бароко та його вплив на російську літературу (С. Полоцький, С. Яворський, Ф. Прокопович та ін.).

Художні стилі мистецтва XVII ст.: барокко, класицизм.

Барокко. Мистецтво Італії. Мікеланджело Мерізі да Караваджо (1573-

1610). Лоренцо Берніні (1598-1680). Іспанія: Дієго Веласкес (1599-1660). Фландрія: Пітер Пауль Рубенс (1577-1640). Голандія: Рембрандт ван Рейн (1606-1669 рр.).

Класицизм: Мистецтво Франції. Архітектура: Версаль. Живопис: Нікола Пуссен (1594-1665).

Тема 7. Література XVIII ст.

Взаємозв'язок філософії та літератури епохи Просвітництва.

Просвітницький реалізм (Свіфт, Дефо, Вольтер, Дідро, Бомарше) та сентименталізм (Стерн, Руссо, Гете) в західноєвропейській літературі.

Філософія, естетика та поетика Г. Сковороди. Становлення нової української літератури в кінці XVIII – перших десятиліть XIX ст. (І. Котляревський, П. Гулак-Артемовський, Г. Квітка-Основ'яненко). Провідні стилі: рококо, Просвітницький класицизм. Яскравий приклад

рококо – декор маєтку Субізу в Парижі. Живопис: Франсуа Буше (1703-1770). Антуан Ватто (1684-1721).

Передумови і витоки європейського Просвітництва у другій половині XVIII століття. Основні риси доби Просвітництва. Мистецтво Англії. Графіка: Уільям Хогарт (1697-1764). Живопис: Томас Гейнсборо (1727-1788). Мистецтво Франції. Скульптура: Жан-Антуан Гудон (1741-1828). Живопис: Жан-Батіст-Сімеон Шарден (1699-1779).

Тема 8. Романтизм: філософсько-естетична та жанрова системи, поетика, напрями та течії в літературі XIX ст.

Філософські засади, естетика та поетика романтизму; трансформація літературних жанрів та форм, взаємопроникнення різновидів мистецтва; типи конфлікту, сюжету та героїв.

«Байронівський» тип героя, специфіка конфлікту «відчуження» та «протиборства», сюжетні ходи та мотиви (Байрон, Мелвіл, Мюсе, Пушкін, Лермонтов, Шевченко та ін.).

«Гофманівська» течія: поняття «двовимірності», відкриття нічної грані душі, специфіка гротескової та психологічної фантастики (Гофман, По, Гоголь («Петербургські повісті»), Шевченко та ін.).

Концепції історії та соціально-утопічний роман у романтизмі (В. Скотт, Купер, Гюго, Ж. Санд, Гоголь («Тарас Бульба»), П. Куліш та ін.).

Романтична концепція народності, тип героя та концепція особистості (брати Грімм, Меріме, Гоголь («Вечори на хуторі біля Диканьки»), харківська школа романтиків та ін. Наполеона і його вплив на мистецтво: стиль ампір. Жак Луї Давид (1748-1825), Жан Огюст Домінік Енгр (1780-1867). Руйнування традицій класицизму у творчості Франсіско Гойї (1746-1828). Романтизм. Романтизм і формування образу нового героя в мистецтві. Живопис: Теодор Жеріко (1791-1824), Ежен Делакруа (1798-1863), Жан Огюст Домінік Енгр (1780-1867), Уільям Тьорнер (1775-1851).

Тема 9. Специфіка та розвиток реалізму в літературі та мистецтві першої половини XIX ст.

Філософсько-естетична основа реалізму: принципи художнього дослідження життя в аспектах історизму, соціального детермінізму, психологізму; типи конфлікту, концепція особистості та принцип типізації героїв; жанрова система

реалізму, поетика. Проблема взаємодії романтичних та реалістичних принципів у літературних творах першої половини XIX ст.

Специфіка індивідуальних художніх світів письменників на першому етапі розвитку реалізму (Стендаль, Діккенс, Бальзак, Гоголь, Пушкін та ін.)
Становлення теорії і практики реалізму як особливого художнього напрямку. Оноре Домье (1810-1879). Гюстав Курбе (1819-1877). Жан Франсуа Мілле (1814-1875).

Тема 10. Напрями та течії в літературі та мистецтві другої половини XIX ст.

Основні тенденції в українській реалістичній прозі другої половини XIX ст.: соціальні обставини та долі героїв в «Народних оповіданнях» М. Вовчка, повістях І. Нечуя-Левицького, романах П. Мирного розвиток реалізму в поезії, прозі та драмах Франка.

Розвиток реалізму та натуралізму в західноєвропейській прозі (Флобер, М. Твен, Золя, Мопасан та ін.). Перехід від роману до повісті, оповідання, новели в літературі останніх десятиліть XIX ст.: новели О.Генрі, оповідання та повісті Чехова.

Поезія 1850–1880-х рр.: «Парнас» (Теофіль Готьє, Леконт де Ліль та ін.), «прокляті поети» (Верлен, Рембо, Малларме та ін.), реалізм, романтизм та передсимволізм; Імпресіонізм як нова система світосприйняття: теоретичний та практичний аспекти. Едуард Мане (1832-1883), Клод Моне (1840-1920), Огюст Ренуар (1841-1919), Едгар Дега (1834-1917), Каміль Піссарро (1830-1903). Пуантилізм: Жорж Сьора (1859-1891), Поль Сіньяк (1863-1935). Постімпресіонізм: Поль Сезанн (1839-1906).

Стиль модерн: характерні риси та принципи формотворення. Архітектура: Антоніо Гауді (1852-1926). Графіка: Альфонс Муха (1860-1934), живопис: Густав Клімт (1862-1919).

Тема 11. Література та мистецтво к. XIX – поч. XX ст.

Особливості світосприйняття людини *fin de siècle*; вплив філософії Шопенгауера, Ніцше, В. Соловйова та ін. на естетичні теорії символізму та неореалізму. Естетична полеміка між реалізмом та модернізмом.

Поезія символізму (Бодлер, Малларме, Верлен, Мережковський, Сологуб, Брюсов, Бальмонт, Блок, українські поети «молодомузівці» та ін.).

Неоміфологічний роман (Мережковський, Сологуб, А. Бєлий). «Нова драма» (Стрінберґ, Ібсен, Метерлінк, Блок, Л. Андрєєв, Л. Українка).

«Проміжні» явища в літературі: синтез реалізму, символізму, імпресіонізму, експресіонізму в творчості Франка, Стефаника, Коцюбинського, Кобилянської, Л. Андрєєва та ін. Неореалізм (Бунін, Купрін, Винниченко, Франс, Ролан, Т. Манн та ін.). Драми Б. Шоу, Моема та ін.

Постсимволізм: естетика та поетика акмеїзму (Гумільов, Ахматова, Мандельштам). Авангардизм: футуризм (Марінетті, Семенко, Хлебніков, Маяковський та ін.). Мистецтво початку XX ст.: нова картина світу.

Виникнення авангардистських течій і спроби їх представників відобразити в художніх формах суб'єктивне сприйняття дійсності. Фовізм та творчість А. Матіса. Кубізм та творчість П. Пікассо. Неопластицизм П. Мондріана. Теорія супрематизму К. Малевича. Експресіонізм - В.Кандінський, Ф.Марк.

Футуризм Т. Марінетті та Северині. Дадаїзм. Проблема предмета у творчості М. Дюшана.

Сюрреалізм: теорія та практика. Творчість Р. Магріта, С. Далі.

Тема 12. Основні тенденції розвитку літератури та мистецтва 1 половини XX ст.

Модернізм як напрямок розвитку мистецтва та літератури 1920–40-х рр., трансформація реалістичних принципів під впливом естетики модернізму, «синтетизм» у культурній парадигмі як результат пошуку універсальних форм виявлення загальнолюдських та природно-космічних закономірностей життя. Західноєвропейська література «потoku свідомості» (Джойс, Пруст, Вульф, Хеллер та ін.). Теорія і практика екзистенціалізму (Хайдеггер, Ясперс, Кафка, Камю, Сартр). Реалістична література (Фейхтвангер, Драйзер, Хемінгуей, Чапек та ін.).

Соціально-історичний контекст та основні складові процесу розвитку української та російської літератури: літературні угруповання та дискусії, радянська література, літературне зарубіжжя, «затримана» література.

«Основні імена» та течії в українському літературному контексті першої половини XX століття: футуризм М. Семенка та Г. Шкурурія; «неокласицизм» М. Зерова та М. Рильського; особливості лірики раннього П. Тичини, М. Бажана, В. Сосюри; емігрантська лірика Є. Маланюка; новації драматургії (твори М. Куліша, театр Леся Курбаса «Березіль»), специфіка прози М. Хвильового, В. Підмогильного, В. Петрова та ін.

Тема 13. Основні тенденції розвитку літератури та мистецтва 2 половини XX ст.

Західноєвропейська література: цикл неоміфологічних романів Лагерквіста, «Театр абсурду» (Іонеска, Беккета та ін.), синтез культур Заходу та Сходу (твори Кобо Абе, Маркеса та ін.); масова література: жанри детектива (Крісті, Сименона), триллера (Кінг), наукової фантастики (Лем), фентезі (Толкієн) та ін. Формування нового типу літературного процесу в період «відлиги». Літературні течії, нові характери та образно-оповідні структури в українській та російській прозі 60–80-х рр.: «хімерний» роман Ільченка, повісті та історичні романи Іваничука, проза Гуцало, Мушкетика, Тютюнника, О. Гончара, П. Загребельного, оповідання та сценарії Шукшина, повісті Распутіна, Трифонова, братів Стругацьких та ін.. Лагерна тема у творах В. Стуса, Солженіцина, Шаламова, та ін. Лірика та поеми Л. Костенко, А. Вознесенського та ін. Особливості розвитку мистецтва другої половини XX століття: теорія постмодерну. Поп-арт: Е. Уорхол, Р. Ліхтенштін, К. Олденбург. Оп-арт В. Вазареллі. Ексцентричні акції Ів Кляйна (1918-1962). Концептуалізм Йозефа Бойса (нар. 1921).

Тема 14. Постмодернізм у літературі та мистецтві

Філософсько-естетична основа та поетика (Лакан, Фуко, Дельоз, Крістева, Дерріда та ін.). Твори Еко, Павича та ін.

Специфіка та етапи розвитку східної модифікації постмодернізму.

Постмодернізм в українській літературі (твори Забужко, Андруховича, Жадана та ін.). Постмодернізм у російській літературі (твори В. Єрофєєва, С. Соколова; Володимира Сорокіна, В. Пелєвіна, та ін.). Основні різновиди сучасного мистецтва. Спроби поєднання різних форм видовищного та образотворчого

мистецтва з метою активізації уваги та залучення глядачів до співучасті в творенні образу. Хеппенінг, перформанс. Мистецтво «гарячої хвилі» в Україні. Творчість А. Савадова, О. Голосія, О. Гнілицького.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	с	к/р	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Література та мистецтво в системі культури	6,4	2,3				3		1	1			6,14
Тема 2. Від міфу до фольклору та літератури	6,4	2,3	2			3		1	1			6,14
Тема 3. Література та мистецтво Античності: специфіка, періодизація, жанрово-родова система	6,4	2,3	2			3						6,14
Тема 4. Література та мистецтво Середньовіччя	6,4	2,3	2			3						6,14
Тема 5 Література та мистецтво Відродження	6,4	2,3	2			3						6,14
Тема 6. Література та мистецтво XVII ст. (бароко, класицизм).	6,4	2,3				3						6,14
Тема 7. Література та мистецтво XVIII ст. (просвітницький реалізм, сентименталізм)	6,4	2,3				3						6,14
Тема 8. Романтизм: філософсько-естетична та жанрова системи, поетика, напрями та течії в літературі та мистецтві XIX ст.	6,4	2,3	2			3						6,14
Тема 9. Специфіка та розвиток реалізму в літературі та мистецтві першої половини XIX ст.	6,4	2,3	2			3						6,14
Тема 10. Напрями та течії в літературі та	6,4	2,3	2			3						6,14

мистецтві другої половини XIX ст.												
Тема 11. Література та мистецтво к. XIX. – поч. XX ст.	6,4	2,3				3						6,14
Тема 12. Основні тенденції розвитку літератури та мистецтва 1 половини XX ст.	6,4	2,3	2			3						6,14
Тема 13. Основні тенденції розвитку літератури та мистецтва 2 половини XX ст.	6,4	2,3				3						6,14
Тема 14. Постмодернізм у літературі та мистецтві.	6,4	2,3				3						
Усього годин	90	32	16			42	90	2	2			86

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теорії, структура, типологія, функції міфів та жанрів фольклору (міф, казка, легенда, переказ, героїчний епос та ін.).	2
2	Антична міфологія та фольклор як генезис європейської літератури: міфологічна основа «Іліади» та «Одіссеї» Гомера, перехід від міфу до жанру епопеї.	2
3	Людина в новелістиці італійського Відродження	2
4	Міфопоетичні та гротескові версії соціальності й психологізму в прозі зрілого романтизму	2
5	Специфіка індивідуальних художніх світів письменників на першому етапі розвитку реалізму (Стендаль, Діккенс, Бальзак, Гоголь, Пушкін та ін.)	2
6	Імпресіонізм як нова система світосприйняття: теоретичний та практичний аспекти. Едуард Мане (1832-1883), Клод Моне (1840-1920), Огюст Ренуар (1841-1919), Едгар Дега (1834-1917), Каміль Піссарро (1830-1903).	2
7	Мистецтво початку XX ст.: нова картина світу.	2
8	Особливості розвитку мистецтва другої половини XX століття: теорія і практика постмодерну.	2

	Разом		16
--	-------	--	----

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Читання художніх текстів.	21
2	Вивчення навчальної та наукової літератури.	21
	Разом	42

6. Індивідуальна робота

Не передбачена робочим навчальним планом.

7. Методи навчання

При викладанні курсу на основі різних засад використовуються такі методи навчання, як словесні, наочні, практичні; підготовка до вивчення нового матеріалу, вивчення нового матеріалу, закріплення, контроль і оцінка; пояснення лектора, самостійна робота; дедуктивно-індуктивні, традиційні (порівняння і аналогія), аналітичні та синтетичні методи; стимулювання; пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу, частково-пошукові.

8. Методи контролю

Рейтингова система оцінки успішності студентів складається з поточного (бліцопитування, оцінювання практичних робіт, завдань для самостійної роботи), проміжного (контрольна робота, передбачена навчальним планом), підсумкового (іспит) контролю.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота															За лік	Сума
Розділ 1							Розділ 2							Разом		
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14			
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	6	6	3	60	40	100

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється студентові, якщо він виконав не менш як 90–100% завдань, допустив помилки, що не впливають на загально високий рівень виконання завдання виявив високий рівень володіння теоретичним матеріалом та здатністю належним чином реалізовувати ці знання на практиці, виявив самостійність в аргументації та доборі прикладів і здатності виконувати як типові, так і нетипові завдання.

Оцінка «добре» виставляється студентові, якщо він виконав не менш як 70–90% завдань, допустив помилки, що не впливають на загалом хороший рівень виконаного завдання виявив хороший рівень володіння теоретичним матеріалом та здатністю належним чином реалізовувати ці знання на практиці, але виявив меншу самостійність в аргументації та доборі прикладів і здатності виконувати як типові, так і нетипові завдання.

Оцінка «задовільно» виставляється студентові, якщо він виконав не менш як 50–70% завдань, допустив помилки, що не впливають на загалом задовільний рівень виконаного завдання виявив задовільний рівень володіння теоретичним матеріалом та здатністю належним чином реалізовувати ці знання на практиці, але виявив недостатню самостійність в аргументації та доборі прикладів і здатності виконувати як типові, так і нетипові завдання.

Оцінка «незадовільно» з можливістю повторного складання виставляється студентові, якщо він виконав менше ніж 50% завдань, допустив значні помилки, виявив незадовільний рівень володіння теоретичним матеріалом та здатністю належним чином реалізовувати ці знання на практиці, не виявив самостійність в аргументації та доборі прикладів і здатності виконувати як типові, так і нетипові завдання.

Проміжний контроль (контрольна робота, передбачена навчальним планом)

Оцінка	Бали	Визначення
відмінно	13–15	виставляється студентам, які показали різнобічні системні знання програмового матеріалу, вміння бездоганно виконувати завдання.
добре	10–12	заслужують студенти, які показали повні знання програмного матеріалу, успішно виконали завдання, але зробили кілька негрубих помилок, а також допустили декілька неточностей.
задовільно	7–9	виставляється студентам, які показали знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за обраною професією, виконали завдання, передбачені навчальною програмою дисципліни.
не задовільно	0–6	отримують студенти, які показали прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, зробили принципові помилки в ході виконання завдань або не виконали його.

Підсумковий контроль (екзамен)

За національною шкалою	За шкалою вищого навчального закладу	Визначення
відмінно	36–40	Робота відзначається повнотою і вичерпністю. Студент вільно орієнтується в концептуальному просторі курсу, володіє теоретичними та практичними знаннями факти науки,

		демонструючи професійний рівень філологічної компетенції. Імплементацию теоретичних знань до практики доведено до автоматизму.
добре	32–35	Вище середнього рівня з кількома негрубими помилками. Студент володіє теоретичними знаннями, проте практичне їх застосування не є таким, що доведено до автоматизму. Загалом правильна робота з невеликою кількістю помилок. Студент має деякі прогалини в теоретичних знаннях, що не стосуються фундаментальних положень.
задовільно	20–31	Непогано, але зі значною кількістю недоліків. Істотні лакуни в теоретичних знаннях, навички практичної роботи не виходять за межі застосування лише основних теоретичних положень на практиці, є виключно репродуктивними. Виконання задовольняє мінімальні критерії.
не задовільно	0–19	Потрібно додатково працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку. Теоретичні знання відсутні, студент спроможний виконувати аналіз лише на елементарному рівні.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

1. «Покутська трійця» в загальноукраїнському літературному процесі кінця XIX – початку XX століття: Зб. наук. праць / Відпов. ред. та упор. Степан Хороб. – Івано-Франківськ, 2006. – 494 с.
2. Adams, Laurie. A history of western art. 5th ed. New York, 2011.
3. Art Now. Artist at the Rise of the New Millennium. Taschen, 2005.
4. Hopkins, David. After Modern Art 1945-2000. Oxford University Press, 2000.
5. JANSON'S BASIC HISTORY OF WESTERN ART. Pearson Education, 2014.

6. Kostelanetz, Richard. The dictionary of the avant-gardes. Chicago Review Press, 1993.
7. Mittler, Gene A. Art in Focus. Glencoe/McGraw-Hill, 2006.
8. Prettejohn, Elizabeth. Beauty and Art 1750–2000. Oxford University Press, 2005.
9. Tuck, Steven L. A history of Roman art. John Wiley & Sons, 2015.
10. West, Shearer. Portraiture. Oxford University Press, 2004
11. Winter, Irene J. On Art in the Ancient Near East. Brill NV, Leiden, Boston, 2010.
12. Абрамович С.Д., Чікарькова М.С. Світова та українська культура. Львів., 2004.
13. Агеєва В.П. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму / В.П. Агеєва. – К.: Факт, 2003. – 320 с.
14. Агеєва В.П. Українська імпресіоністична проза / В.П. Агеєва. – К.: Б.в., 1994. – 158 с.
15. Андропова В. Енциклопедія символів, знаків, емблем. Москва, 2001.
16. Барабаш Ю. Просторінь Шевченкового слова. Текст. Контекст. Семантика. Структура / Ю. Барабаш. – К.: Темпора, 2011. – 506 с.
17. Безклубенко С. Мистецтво: терміни та поняття: Енциклопедичне видання. Т.1 (А – Л) К.: тов. «Наука», 2010.
18. Білик Б.І., Горбань Ю.А., Калакура Я.С.. Історія української та зарубіжної культури. К., 2000.
19. Борзенко О.І. Сентиментальна «провінція» (Нова українська література на етапі становлення) / О.І. Борзенко. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2006. – 322 с.
20. Бурлака В. Історія образу. Мистецтво 2000 / Вікторія Бурлака. – К.: Фонд підтримки візуальних досліджень, 2011. – 206 с.
21. Василь Стефаник – художник слова / Редколлегія: В.В. Грещук, В.І. Кононенко, С.І. Хороб. – Івано-Франківськ: Плай, 1996. – 272 с..
22. Гречко В., Чорний І., Кушнерук., Режко В. Історія світового та українського мистецтва. К., 2000.
23. Гундорова Т. Проявлення Слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація / Тамара Гундорова. – Львів: Літопис, 1997. – 298 с.
24. Дзюба І. М. Тарас Шевченко. Життя і творчість / І. Дзюба. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 720 с.
25. Дюбі Ж. Доба соборів. Мистецтво та суспільство. 980-1420pp. Київ, 2003.
26. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Чарльза Е. Вінквіста та Віктора Е. Тейлора; Перекл. з англ. Віктор Шовкун; Наук. ред. Пер. Олексій Шевченко. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
27. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського аналізу / Оксана Забужко. – К.: Факт, 2001. – 160 с.
28. Ільницький М.М. Від «Молодої Музи» до «Празької школи» / М.М. Ільницький; НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; Львів. обл. наук. метод. ін-т освіти. – Львів, 1995. – 318 с.
29. Історія світової культури. Гол.ред. Т.Л. Левчук. 2-ге видання. К., 2000.

30. Історія української літератури ХХ століття: Підр. для студ. гуманітарних спец. вищ. закл. освіти: У 2 кн – Кн. 1. Перша пол. ХХ ст./ За ред. В.Г.Дончика. - К.: Либідь, 1998. – 464 с.
31. Історія української літератури ХІХ : навч. пос. для філол. спец. вищ. навч. закл.: у 3-х кн. / За ред. М.Т. Яценка. – К.: Либідь, 1995–1997.
32. Історія української літератури ХХ ст.: Підр. для студ. гуманітарних спец. вищ. закл. освіти: У 2-х кн.– Кн. 2. Друга половина ХХ ст. / За ред. В.Г.Дончика.- К.: Либідь, 1998. – 456 с.
33. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: У 2-х кн. / За ред. О.Д. Гнідан. – К.: Либідь, 2005.
34. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: У 2-х кн. / За ред. О.Д. Гнідан. – К.: Либідь, 2005.
35. Кравич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. Навчальний посібник. –Львів. Світоч. 2004.
36. Лобас В.Х. Українська і зарубіжна художня культура. К., 2000.
37. Національний заповідник «Софія Київська»: довідкове видання. –К.: Мистецтво, 2011. –222 с.
38. Нелюта А. М. Словник образотворчого мистецтва / А. М. Нелюта. –Харків, 1996. –290с.
39. Нямцу А.Е. Загальнокультурна традиція у світовій літературі / А.Є. Нямцу. – Чернівці: Рута, 1997. – 223 с.
40. Павленко Ю.Н. Історія світової і цивілізації. К., 2000.
41. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – 2-ге вид., перероб. і доп. / Соломія Павличко. – К.: Либідь, 1999. – 447 с.
42. Панфілова Т.О. Історія мистецтва: навчально-методичні рекомендації. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005.
43. Пасічний А. Образотворче мистецтво. Словник-довідник / А. Пасічний. –К.: Вид-во «Навчальна книга», 2003. –216с.
44. Прилуцкая А.Е. Художественная культура древних цивилизаций Востока. Учеб. пособ. Харьков: «ХАИ», 2001.
45. Тимофієнко В. Нариси всесвітньої історії архітектури / В. Тимофієнко. –Т. 1. –Кн. 1. –К. : КНУБА, 2000
46. Українське мистецтво у полікультурному просторі. За ред. О.П. Рудницької. К., 2000.
47. Ушкалов Л. Есеї про українське бароко / Леонід Ушкалов. – К.: Факт–Наш час, 2006. – 284 с.
48. Чижевський Д. Філософія Г.С. Сковороди / Дмитро Чижевський: Підготовка тексту, мовна редакція та вступна стаття Леоніда Ушкалова. – Харків: Акта, 2003. – 432 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

<https://carmelist.livejournal.com/343538.html>

<https://sites.google.com/site/istoriamistectv97>

<https://artarsenal.in.ua/uk/vystavka/chyste-mystetstvo/>

<https://sites.google.com/site/hudoznakultura15/>
<http://www.stellersgallery.com/Artists/AllArtists>.
<http://artgorizont.com>
<http://www.artabus.com/artists.php>
<http://www.artrenewal.org/>
<http://www.wga.hu/>
<http://www.artchive.com/>
<http://impressionnisme.narod.ru/>
<http://www.universalleonardo.org>
<http://www.geocities.com/eleonoreweil/durerus/>
<http://www.muchafoundation.org/>

Навчальний контент

Розширений план лекцій

Тема 1. Літературата в системі культури

Предмет, структура, мета та завдання курсу.

Поняття художнього образу. Література як пізнавальна діяльність. Література як створення естетичних цінностей. Література як образно-емоційний вияв творчості.

Види мистецтва, їх походження та класифікація. Місце і роль літератури на різних етапах розвитку мистецтва.

Взаємодія мистецтва з іншими сферами духовного життя та діяльності (релігією, філософією, історією та ін. науками).

Тема 2. Від міфу до фольклору та літератури

Теорії міфу. Структура, типологія та функції міфу. Від міфу до фольклору (казка, героїчний епос, легенда, переказ та ін.).

Літературні роди та жанри. Подальша взаємодія міфа, фольклора та літератури.

Поняття літературного процесу. Основні етапи історичного розвитку європейського мистецтва та літератури. Творчий метод, напрям, течія, школа в літературі та мистецтві.

Синкретизм первісного мистецтва. Живописні зображення у печерах Альтаміра (Іспанія), Ляско, Шове (Франція). Витоки архітектури: мегаліти. Особливості світосприймання стародавніх єгиптян: релігія, магія та міфологія. Сталість канону в зображенні людини. Своєрідність месопотамської культури.

Тема 3. Література та мистецтво Античності (X ст.до н.е. – V ст.н.е.): специфіка, періодизація, жанрово-родова система

Міфологія Давньої Греції та Риму. Архітектура та скульптура.

Від міфу до епосу (Гомер, Вергілій). Походження та розвиток трагедії (Есхіл, Софокл, Еврипід), комедії (Аристофан, Плавт); організація театральних вистав. Лірика (Сапфо, Анакреонт, Горацій, Катулл). Формування прозаїчних жанрів (історіографія, біографія, буколіка, ідилія, метаморфози та ін.). Ораторське мистецтво (Перікл, Демосфен, Цицерон). Філософія та естетика (Платон, Аристотель). Мистецтво Кріту. Кносський палац. Фрески.

Мистецтво Давньої Греції. Архітектура. Ордерна система. Видатні скульптори доби розквіту (Мірон, Фідій, Поліклет).

Образотворче мистецтво Давнього Риму. Архітектура. Скульптурний портрет.

Тема 4. Література та мистецтво Середньовіччя (V —XV ст.)

Перебудова всієї європейської культури в результаті поширення християнства. Біблейсько-євангельські ідеї, образи та мотиви в літературі та мистецтві.

Архітектура, скульптура, живопис (готичний і романський стилі).

Система жанрів середньовіччя: героїчний епос, агіографія, літургічна поезія та ін.; народна „сміхова” культура та лірика вагантів; куртуазна лірика та лицарський роман.

Література та мистецтво Київської Русі: проблематика, система жанрів та стилів. «Слово о полку Ігоревім»: історична основа та художній світ. Мистецтво Візантії. Архітектура як відображення християнського

світогляду. Собор Святої Софії в Константинополі. Монументальне мистецтво Візантії. Фрески. Мозаїки. Іконопис.

Романське мистецтво. Етапи: становлення стилю (сер. X – сер. XI ст.) і зріла романика (2-га пол. XI–XII ст.). Архітектура. Скульптура.

Готика (XII–XVI ст.). Походження, основні риси, стильові ознаки, періодизація. Готичний храм (собор Паризької Богоматері, собор Нотр-Дам в Реймсі, собори м. Фрайбург, Кьольн).

Тема 5. Література та мистецтво Відродження (XIV–XVI ст.)

Основні тенденції розвитку філософської думки та мистецтва епохи Ренесансу. Специфіка проблематики та жанрової поетики лірики (Петрарка, Данте), «Божественної комедії» Данте, новел (Боккаччо), романів (Рабле, Сервантес), драматургії (Шекспір, Лопе де Вега). Відродження античності. Відкриття світу і людини. Проторенесанс в Італії, Джотто (1266/76–1337).

Раннє Відродження. Правління Медичі. Архітектура: Філіппо Брунеллескі (1377–1446). Скульптура: Донателло (бл.1386–1466), Верокьо (1435–1488). Живопис С. Ботічеллі (1445–1510). Леонардо да Вінчі (1452–1519). Рафаель Санті (1483–1526). Мікеланджело Буанаротті (1475–1564). Живопис Венеції: Джорджоне (1477–1510). Тиціан (1476–1576).

Особливості південного та північного Відродження.

Тема 6. Література та мистецтво XVII ст.

Філософські основи та естетика художніх напрямів західноєвропейської літератури: маньєризм, бароко, класицизм.

Специфіка бароко в літературі (Кальдерон, Тирсо де Моліна та ін.).

Теорія і художня практика класицизму в літературі: трагедія (Корнель, Расін), комедія (Мольєр).

Особливості світовідчуття, поетики, функцій українського бароко та його вплив на російську літературу (С. Полоцький, С. Яворський, Ф. Прокопович та ін.).

Художні стилі мистецтва XVII ст.: барокко, класицизм.

Барокко. Мистецтво Італії. Мікеланджело Мерізі да Караваджо (1573–1610). Лоренцо Берніні (1598–1680). Іспанія: Дієго Веласкес (1599–1660).

Фландрія: Пітер Пауль Рубенс (1577–1640). Голандія: Рембрандт ван Рейн

(1606-1669 pp.).

Класицизм: Мистецтво Франції. Архітектура: Версаль. Живопис: Нікола Пуссен (1594-1665).

Тема 7. Література та мистецтво XVIII ст.

Взаємозв'язок філософії та літератури епохи Просвітництва.

Просвітницький реалізм (Свіфт, Дефо, Вольтер, Дідро, Бомарше) та сентименталізм (Стерн, Руссо, Гете) в західноєвропейській літературі.

Філософія, естетика та поетика Г. Сковороди. Становлення нової української літератури в кінці XVIII – перших десятиліть XIX ст. (І. Котляревський, П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко). Провідні стилі: рококо, Просвітницький класицизм. Живопис: Франсуа Буше (1703-1770). Антуан Ватто (1684-1721).

Передумови і витоки європейського Просвітництва у другій половині XVIII століття. Основні риси доби Просвітництва. Мистецтво Англії. Графіка: Уільям Хогарт (1697-1764). Живопис: Томас Гейнсборо (1727-1788). Мистецтво Франції. Скульптура: Жан-Антуан Гудон (1741-1828). Живопис: Жан-Батіст-Сімеон Шарден (1699-1779).

Тема 8. Романтизм: філософсько-естетична та жанрова системи, поетика, напрями та течії в літературі XIX ст.

Філософські засади, естетика та поетика романтизму; трансформація літературних жанрів та форм, взаємопроникнення різновидів мистецтва; типи конфлікту, сюжету та героїв.

«Байронівський» тип героя, специфіка конфлікту «відчуження» та «протиборства», сюжетні ходи та мотиви (Байрон, Мелвіл, Мюсе, Шевченко, Пушкін, Лермонтов, та ін.).

«Гофманівська» течія: поняття «двовимірності», відкриття нічної грані душі, специфіка гротескової та психологічної фантастики (Гофман, По, Гоголь («Петербургські повісті»), Шевченко та ін.).

Концепції історії та соціально-утопічний роман у романтизмі (В. Скотт, Купер, Гюго, Ж. Санд, Гоголь («Тарас Бульба»), П. Куліш та ін.).

Романтична концепція народності, тип героя та концепція особистості (брати Грімм, Меріме, Гоголь («Вечори на хуторі біля Диканькі»), харківська школа романтиків та ін. Міф Наполеона і його вплив на мистецтво: стиль ампір. Жак Луї Давид (1748-1825), Жан Огюст Домінік Енгр (1780-1867). Руйнування традицій класицизму у творчості Франсіско Гойї (1746-1828). Романтизм. Романтизм і формування образу нового героя в мистецтві. Живопис: Теодор Жеріко (1791-1824), Ежен Делакруа (1798-1863), Жан Огюст Домінік Енгр (1780-1867), Уільям Тьорнер (1775-1851).

Тема 9. Специфіка та розвиток реалізму в літературі та мистецтві першої половини XIX ст.

Філософсько-естетична основа реалізму: принципи художнього дослідження життя в аспектах історизму, соціального детермінізму, психологізму; типи конфлікту, концепція особистості та принцип типізації героїв; жанрова система реалізму, поетика. Проблема взаємодії романтичних та реалістичних принципів у літературних творах першої половини XIX ст.

Специфіка індивідуальних художніх світів письменників на першому етапі розвитку реалізму (Стендаль, Діккенс, Бальзак, Гоголь, Пушкін та ін.)

Становлення теорії і практики реалізму як особливого художнього напрямку. Оноре Домье (1810-1879). Гюстав Курбе (1819-1877). Жан Франсуа Мілле (1814-1875).

Тема 10. Напрями та течії в літературі та мистецтві другої половини XIX ст.

Основні тенденції в українській реалістичній прозі другої половини XIX ст.: соціальні обставини та долі героїв в «Народних оповіданнях» М. Вовчка, повістях І. Нечуя-Левицького, романах П. Мирного розвиток реалізму в поезії, прозі та драмах Франка.

Розвиток реалізму та натуралізму в західноєвропейській прозі (Флобер, М. Твен, Золя, Мопасан та ін.). Перехід від роману до повісті, оповідання, новели в літературі останніх десятиліть XIX ст.: новели О.Генрі, оповідання та повісті Чехова.

Поезія 1850–1880-х рр.: «Парнас» (Теофіль Готьє, Леконт де Ліль та ін.), «прокляті поети» (Верлен, Рембо, Малларме та ін.), реалізм, романтизм та передсимволізм; Імпресіонізм як нова система світосприйняття: теоретичний та практичний аспекти. Едуард Мане (1832-1883), Клод Моне (1840-1920), Огюст Ренуар (1841-1919), Едгар Дега (1834-1917), Каміль Піссарро (1830-1903). Пуантилізм: Жорж Сьора (1859-1891), Поль Сіньяк (1863-1935). Постімпресіонізм: Поль Сезанн (1839-1906).

Стиль модерн: характерні риси та принципи формотворення. Архітектура: Антоніо Гауді (1852-1926). Графіка: Альфонс Муха (1860-1934), живопис: Густав Клімт (1862-1919).

Тема 11. Література та мистецтво к. XIX – поч. XX ст.

Особливості світосприйняття людини *fin de siècle*; вплив філософії Шопенгауера, Ніцше, В. Соловйова та ін. на естетичні теорії символізму та неореалізму. Естетична полеміка між реалізмом та модернізмом.

Поезія символізму (Бодлер, Малларме, Верлен, Мережковський, Сологуб, Брюсов, Бальмонт, Блок, українські поети «молодомузівці» та ін.).

Неоміфологічний роман (Мережковський, Сологуб, А. Бєлий). «Нова драма» (Стрінберг, Ібсен, Метерлінк, Блок, Л. Андрєєв, Л. Українка).

«Проміжні» явища в літературі: синтез реалізму, символізму, імпресіонізму, експресіонізму в творчості Франка, Стефаника, Коцюбинського, Кобилянської, Л. Андрєєва та ін. Неореалізм (Бунін, Купрін, Винниченко, Франс, Ролан, Т. Манн та ін.). Драми Б. Шоу, Моема та ін.

Постсимволізм: естетика та поетика акмеїзму (Гумільов, Ахматова, Мандельштам). Авангардизм: футуризм (Марінетті, Семенко, Хлебніков, Маяковський та ін.). Мистецтво початку XX ст.: нова картина світу.

Виникнення авангардистських течій і спроби їх представників відобразити в художніх формах суб'єктивне сприйняття дійсності. Фовізм та творчість А. Матіса. Кубізм та творчість П. Пікассо. Неопластицизм П. Мондріана. Теорія супрематизму К. Малевича. Експресіонізм - В.Кандінський, Ф.Марк. Футуризм Т. Марінетті та Северині. Дадаїзм. Проблема предмета у творчості М. Дюшана.

Сюрреалізм: теорія та практика. Творчість Р. Магріта, С. Далі.

Тема 12. Основні тенденції розвитку літератури та мистецтва 1 половини XX ст. Модернізм як напрямок розвитку мистецтва та літератури 1920–40-х рр., трансформація реалістичних принципів під впливом естетики модернізму, «синтетизм» у культурній парадигмі як результат пошуку універсальних форм виявлення загальнолюдських та природно-космічних закономірностей життя. Західноєвропейська література «потoku свідомості» (Джойс, Пруст, Вульф, Хеллер та ін.). Теорія і практика екзистенціалізму (Хайдеггер, Ясперс, Кафка, Камю, Сартр). Реалістична література (Фейхтвангер, Драйзер, Хемінгуей, Чапек та ін.).

Соціально-історичний контекст та основні складові процесу розвитку української та російської літератури: літературні угруповання та дискусії, радянська література, літературне зарубіжжя, «затримана» література.

«Основні імена» та течії в українському літературному контексті першої половини XX століття: футуризм М. Семенка та Г. Шкурурія; «неокласицизм» М. Зерова та М. Рильського; особливості лірики раннього П. Тичини, М. Бажана, В. Сосюри; емігрантська лірика Є. Маланюка; новації драматургії (твори М. Куліша, театр Леся Курбаса «Березіль»), специфіка прози М. Хвильового, В. Підмогильного, В. Петрова та ін.

Тема 13. Основні тенденції розвитку літератури та мистецтва 2 половини XX ст. Західноєвропейська література: цикл неоміфологічних романів Лагерквіста, «Театр абсурду» (Іонеска, Беккета та ін.), синтез культур Заходу та Сходу (твори Кобо Абе, Маркеса та ін.); масова література: жанри детектива (Крісті, Сименона), триллера (Кінг), наукової фантастики (Лем), фентезі (Толкієн) та ін. Формування нового типу літературного процесу в період «відлиги». Літературні течії, нові характери та образно-оповідні структури в українській та російській прозі 60–80-х рр.: «хімерний» роман Ільченка, повісті та історичні романи Іваничука, проза Гуцало, Мушкетика, Тютюнника, О. Гончара, П. Загребельного, оповідання та сценарії Шукшина, повісті Распутіна, Трифонова, братів Стругацьких та ін.. Лагерна тема у творах В. Стуса,

Солженіцина, Шаламова, та ін. Лірика та поеми Л. Костенко, А. Вознесенського та ін. Особливості розвитку мистецтва другої половини ХХ століття: теорія постмодерну. Поп-арт: Е. Уорхол, Р. Ліхтенштін, К. Олденбург. Оп-арт В. Вазареллі. Ексцентричні акції Ів Кляйна (1918-1962). Концептуалізм Йозефа Бойса (нар. 1921).

Тема 14. Постмодернізм у літературі та мистецтві

Філософсько-естетична основа та поетика (Лакан, Фуко, Дельоз, Крістева, Дерріда та ін.). Твори Еко, Павича та ін.

Специфіка та етапи розвитку східної модифікації постмодернізму.

Постмодернізм в українській літературі (твори Забужко, Андруховича, Жадана та ін.). Постмодернізм у російській літературі (твори В. Єрофєєва, С. Соколова; Володимира Сорокіна, В. Пєлєвіна, та ін.). Основні різновиди сучасного мистецтва. Спроби поєднання різних форм видовищного та образотворчого мистецтва з метою активізації уваги та залучення глядачів до співучасті в творенні образу. Хеппенінг, перформанс. Мистецтво «гарячої хвилі» в Україні. Творчість А. Савадова, О. Голосія, О. Гнілицького.

Питання для поточного та підсумкового контролю

1. Художній образ: специфіка та функції.
2. Література та мистецтво як створення естетичних цінностей.
3. Література та мистецтво як пізнавальна діяльність.
4. Специфіка літератури як різновиду мистецтва; інші види мистецтва.
5. Національна специфіка літератури; роль літератури у соціально-історичному житті нації.
6. Взаємовідношення та взаємодія між літературою, міфологією та фольклором.
7. Міф: специфіка, типологія, функції. Міфи Давньої Греції та Риму; їх роль в розвитку європейської літератури та мистецтва.
8. Основні етапи розвитку світової літератури.
9. Творчий метод, напрям, течія, школа в літературі та мистецтві.
10. Літературні роди та жанри.
11. Архітектура, скульптура та живопис античного світу.
12. Міфологічна основа «Іліади» та «Одиссеї»; перехід від міфу до епопеї.
13. Антична трагедія та комедія: їх походження, специфіка художнього конфлікту та героїв, катарсис, театральні вистави.

14. Література, живопис та архітектура західноєвропейського Середньовіччя.
15. Література Київської Русі: проблематика, система жанрів та стилів, взаємодія з іншими видами мистецтва.
16. «Слово о полку Ігоревім»: історична основа та художній світ.
17. Живопис, скульптура та архітектура Ренесансу (Брунелескі, Боттичелі, Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, Рафаель, Дюрер, Брейгель та ін.).
18. Концепція людини та художні форми її зображення в ліриці та новелах італійського Відродження (Данте, Петрарка, Боккаччо та ін.).
19. «Сміховий світ» романів Ренесансу («Гаргантюа та Пантагрюель» Рабле, «Дон-Кіхот» Сервантеса та ін.).
20. Театр В. Шекспіра: специфіка художнього конфлікту та героїв, етико-філософська проблематика його трагедій та комедій.
21. Естетика бароко та його особливості в західноєвропейській, українській літературах.
22. Теоретичні основи класицизму: взаємозв'язок з філософією, система жанрів, поетика.
23. Класицизм як творчий метод та літературний напрям в літературі та мистецтві Західної Європи (Корнель, Расін, Мольєр та ін.).
24. Етико-філософська проблематика та художній світ романів Просвітництва (Свіфта, Дефо, Вольтера та ін.).
25. Література західноєвропейського сентименталізму (Т. Грей, Стерн, Руссо, Гете та ін.).
26. Просвітництво у східнослов'янських літературах та культурах
27. Філософські, етичні та естетичні погляди Г. Сковороди та його художня спадщина в контексті культури XVIII ст.
28. Творчість І. Котляревського, П. Гулака-Артемовського, Г. Квітки-Основ'яненка: ідейно-художня своєрідність, місце та значення в розвитку української літератури.
29. Література та мистецтво західноєвропейського романтизму: концепція світу та людини, поетика, жанри (Блейк, Гойя, Новаліс, В. Скотт, Дж. Байрон, Гюго та ін.).
32. «Гофманівська» течія: поняття «двовимірності», відкриття нічної грані душі, специфіка гротескової та психологічної фантастики (Гофман, По, Гоголь («Петербурзькі повісті»), Шевченко та ін.).
33. Світ та людина у західноєвропейському реалістичному романі першої половини XIX ст. (Диккенс, Теккереї, Стендаль, Бальзак та ін.).
34. Міф Наполеона і його вплив на мистецтво: стиль ампір. Жак Луї Давид (1748-1825), Жан Огюст Домінік Енґр (1780-1867).

35. Романтизм. Романтизм і формування образу нового героя в мистецтві. Живопис: Теодор Жеріко (1791-1824), Ежен Делакруа (1798-1863), Жан Огюст Домінік Енгр (1780-1867), Уїльям Тьорнер (1775-1851).
36. Філософсько-естетична основа реалізму: принципи художнього дослідження життя в аспектах історизму, соціального детермінізму, психологізму; типи конфлікту, концепція особистості та принцип типізації героїв; жанрова система реалізму, поетика.
37. Західноєвропейська поезія та мистецтво другої половини ХІХ ст. (Бодлер, Леконт де Ліль, Е. Мане, Е. Дега, К. Моне та ін.).
38. Символізм у західноєвропейській поезії та живопису останньої третини ХІХ ст. (Верлен, Рембо, Малларме, Моро, Редон, Гоген та ін.).
39. Імпресіонізм як нова система світосприйняття: теоретичний та практичний аспекти. Едуард Мане (1832-1883), Клод Моне (1840-1920), Огюст Ренуар (1841-1919), Едгар Дега (1834-1917), Каміль Піссарро (1830-1903). Пуантилізм: Жорж Сьора (1859-1891), Поль Сіньяк (1863-1935). Постімпресіонізм: Поль Сезанн (1839-1906).
40. Фовізм та творчість А. Матіса. Кубізм та творчість П. Пікассо. Неопластицизм П. Мондріана.
41. Теорія супрематизму К. Малевича. Експресіонізм - В.Кандінський, Ф.Марк. Футуризм Т. Марінетті та Северіні. Дадаїзм. Проблема предмета у творчості М. Дюшана.
42. Сюрреалізм: теорія та практика. Творчість Р. Магріта, С. Далі.
43. «Нова драма» межі ХІХ та ХХ ст. (Ібсен, Метерлінк, Л. Українка, Чехов, Л. Андрєєв, та ін.).
44. Західноєвропейська модерністська проза першої половини ХХ ст. (Джойс, Кафка, Пруст, Камю, Сартр).
45. Західноєвропейська література середини ХХ ст.: цикл неоміфологічних романів Лагерквіста, «Театр абсурду» (Іонеска, Беккета та ін.), синтез культур Заходу та Сходу (твори Кобо Абе, Маркеса та ін.)
46. Масова література: жанри детектива (Крісті, Сименона), триллера (Кінг), наукової фантастики (Лем), фентезі (Толкієн) та ін.
47. Особливості розвитку мистецтва другої половини ХХ століття: теорія постмодерну. Поп-арт: Е. Уорхол, Р. Ліхтенштін, К. Олденбург. Оп-арт В. Вазареллі. Ексцентричні акції Ів Кляйна (1918-1962). Концептуалізм Йозефа Бойса.
48. Основні різновиди сучасного мистецтва. Спроби поєднання різних форм видовищного та образотворчого мистецтва з метою активізації уваги та залучення глядачів до співучасті в творенні образу. Хеппенінг, перформанс.
49. Постмодернізм як художньо-естетична система другої половини ХХ ст. та його представники (У. Еко, Ю. Андрухович, О. Забужко, С. Жадан, Саша Соколов, В. Сорокін та ін.).

Зразок екзаменаційного білету

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет Філологічний

Спеціальність 033 «Філософія»

Семестр 4

Форма навчання денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): перший (бакалаврський)

Навчальна дисципліна: Історія літератури та мистецтва

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Імпресіонізм як нова система світосприйняття: теоретичний та практичний аспекти. Едуард Мане (1832-1883), Клод Моне (1840-1920), Огюст Ренуар (1841-1919), Едгар Дега (1834-1917), Каміль Піссарро (1830-1903). Пуантилізм: Жорж Сьора (1859-1891), Поль Сіньяк (1863-1935). Постімпресіонізм: Поль Сезанн (1839-1906). (20 балів).
2. Література та мистецтво західноєвропейського романтизму: концепція світу та людини, поетика, жанри (Блейк, Гойя, Новаліс, В. Скотт, Дж. Байрон, Гюго та ін.). (20 балів).

Затверджено на засіданні кафедри слов'янської філології
протокол № 9 від "11" квітня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Л. В. Педченко

Екзаменатор _____ П. М. Бабай